

Regler for økologisk planteavl

Det følgende giver i kort form overblik over de vigtigste regler inden for økologisk planteavl. Oversigten samler EU-regler og Brancheanbefalinger samt giver eksempler på omlægningsforløb. En fuldstændig oversigt over EU-regler findes i Landbrugsstyrelsens Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion. Se: lbst.dk/okologi.

Foto: Birgit Ingvorsen, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Innovationscenter
for Økologisk Landbrug

Foto: Inger Bertelsen, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

OMLÆGNING

- Anmodning om certificering og anmeldelse af omlægning af nye arealer kan ske året rundt og på alle datoer. Arealerne kan tidligst påbegynde omlægning, når Landbrugsstyrelsen har modtaget anmeldelsen.
- Hele bedriften skal have påbegyndt omlægning til økologisk produktion inden for to år. Hvis dette ikke ønskes, anmeldes det som samtidig drift af en ikke-økologisk produktionsenhed.
- Se eksempler på omlægningsforløb i vedlagte figurer.

UNDTAGELSER FOR AFGRØDER TIL FODER OG AFGRÆSNING

- Proteinafgrøder, der høstes i første omlægningsår (0-12 måneder efter jorden er påbegyndt omlægning), kan indgå i en økologisk foderration med op til 20 pct. til egne dyr på bedriften. Enårige proteinafgrøder (bælgsæd) som ærter, hestebønner, lupin eller blandinger af korn og bælgsæd skal sås efter omlægningen. Flerårige afgrøder som kløvergræs og lucerne kan være etableret inden omlægning. 20 pct. af foderrationen beregnes pr. dyr pr. år undtagen for bedrifter, der er omfattet af "Brancheanbefalinger for økologiske kreaturer"

Omlægningsperioder og status for afgrøder

Afgrødetyper	Konventionel afgrøde	Omlægningsafgrøde	Økologisk afgrøde
Etårige afgrøder (korn, majs, roer, grønsager m.m.)	Afgrøden er sået før påbegyndt omlægning, eller afgrøden høstes mindre end 12 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning. *)	Afgrøden er sået efter påbegyndt omlægning, og afgrøden høstes mindst 12 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning.	Afgrøden er sået mindst 24 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning.
Græs/permanent græs (inkl. kløvergræs, frøgræs, kløverfrø, lucerne)	Afgrøden høstes mindre end 12 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning. *)	Afgrøden høstes mindst 12 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning.	Afgrøden høstes mindst 24 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning.
Flerårige afgrøder (frugt og bær, pyntegrønt)	Afgrøden høstes mindre end 36 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning.		Afgrøden høstes mindst 36 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning.

*) Se dog undtagelse for proteinafgrøder til foder ("20 pct.-regel").

(økologiske mælkeproducenter og kødkvægsproducenter), hvor de 20 pct. beregnes pr. dyr pr. dag. Desuden skal græsmarker på bedriften omfattet af Brancheanbefalingerne være påbegyndt omlægning senest 22. april 2022.

- Omlægningsafgrøder fra egen bedrift kan indgå med op til 100 pct. i en økologisk foderration. Indkøbte omlægningsafgrøder kan indgå med op til 25 pct. i en økologisk foderration.
- Økologiske svin eller fjerkræ kan ikke bruge græsmarker i første omlægningsår (0-12 måneder efter jorden er påbegyndt omlægning) som udeareal.
- Økologiske får, geder og kødkvæg (fra bedrifter, som ikke er omfattet af "Brancheanbefalinger for økologiske kreaturer") kan afgræsse græsmarker i første omlægningsår i en periode, der svarer til 20 pct. af foderrationen på årsbasis (ca. 2 mdr.)
- Malkekvæg og kødkvæg fra bedrifter, der er omfattet af "Brancheanbefalinger for økologiske kreaturer", kan ikke afgræsse omdrifts-græsmarker i første omlægningsår, men kan afgræsse ekstensive, permanente græsmarker i første omlægningsår i en periode, der svarer til 20 pct. af foderrationen på årsbasis (ca. 2 mdr.)

SÅSÆD OG PLANTEMATERIALE

- Der skal bruges økologisk fremavlet udsæd af passende sorter. Hvis det ikke er tilgængeligt, kan der bruges udsæd med omlægningsstatus. Hvis der ikke kan fremskaffes økologisk/omlægnings udsæd, kan der bruges konventionel, ubejdset udsæd.

Se den økologiske frødatabase
OrganicXseeds: organicxseeds.dk

- Der er forbud mod genetisk modificerede planter.
- Udplantningsplanter skal være økologisk fremdrevne/ fremavlede, inkl. juletræer.
- Der må ikke være parallelavl. Det vil sige, at der ikke må dyrkes samme planteart på en økologisk mark/enhed og på en ikke-økologisk mark/enhed. Hvis alle marker er påbegyndt omlægning, er der ikke risiko for parallelavl. F.eks. er vinterbyg og vårbyg samme art. Slæt ifm. permanente græsmarker giver særlige problemer.

GØDNING

- Kunstgødning er ikke tilladt, men der kan bruges visse ikke-kvælstofholdige gødningstyper som f.eks. patentkali, svovl, mikronæringsstoffer, kalk. De tilladte gødningstyper fremgår af bilag 2 i "Vejledning om Økologisk jordbrugsproduktion" hvor betingelser for anvendelse fremgår af bilag 2.1.
- Der må ikke bruges gylle forsuret med svovlsyre.

- Der må ikke bruges kommunalt slam på økologiske arealer.
- Kartoffelsaft, saft fra grønpiller, frugtsaft, vinasse og lign er tilladt som ikke-økologisk gødning, hvis det kun er tilsat lovligt tilsætningsstoffer (konservering med svovlsyre er f.eks. ikke tilladt).
- Halmaske fra ikke-økologisk halm er tilladt fra eget fyr, men ikke fra andre bedrifter/varmeverker.
- Pesticider og kemiske bejdsemidler er ikke tilladt.
- Der må maks. bruges gødning, der svarer til 170 kg total N/ha. Der må bruges ikke-økologisk gødning fra bilag 2 op til dokumenteret behov.
- Fra 1. januar 2022 er der indført krav om mindst 20 pct. bælgafgrøder i sædskiftet og mindst 50 pct. kulstoflagrende afgrøder på bedriften.
- Der er krav om dokumentation af, hvorfor det ikke er muligt at skaffe tilstrækkeligt økologisk gødning på bedriften samt en skriftlig erklæring om, hvad man har gjort for at finde økologisk gødning.
- Harmonikrav og fosforregulering for økologiske bedrifter følger de generelle regler. Den generelle N-kvote for bedriften må ikke overskrides.

Vær opmærksom på

- At Landbrugsstyrelsen certificerer bedriften og kontrollerer den mindst en gang om året.
- At du skal indsende oplysninger om bedriften hvert år i fællesskemaet senest den 22. april.
- Økologer skal kunne dokumentere, at de har brugt den rigtige såsæd – og at den ikke er genetisk modificeret (GMO-fri).
- At du ikke har gødningsrester eller ikke-tilladte kemikalier stående, når alle arealer på bedriften er påbegyndt omlægning.
- At økologer skal have en ajourført markgødningsplan uanset bedriftens og husdyrholdets størrelse.
- At økologer, der importerer husdyrgødning, skal være tilmeldt registret for N-afgiftsfritagelse.
- At du kan søge tilskud til økologisk dyrkede arealer fra Landbrugsstyrelsen. Se: lbst.dk/Tilskudsguide
- At gødningsbetingelserne for Økologisk Arealtilskud (65/107 kg udnyttet N) gælder for hele bedriftens harmoniareal uanset om markerne drives økologisk eller ej.

Foto: Inger Bertelsen, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Foto: Inger Bertelsen, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

- Bedrifter med tre- eller femårigt tilsagn om Økologisk Arealtilskud kan vælge et N-loft på enten maks. 107 kg udnyttet N/ha harmoniareal (basistilskud) eller maks. 65 kg udnyttet N/ha harmoniareal (N-tillæg til basistilskuddet). Bemærk at kvoten kan blive reduceret for eftervirkning af pligtige eftergrøder.
- Alle bedrifter med kreaturer, der er omfattet af Brancheanbefalinger, skal overholde maks. 107 kg udnyttet N, uanset om de søger Økologisk Arealtilskud eller ej.

PLANTELOGBOG

- Gødning, plantebeskyttelsesmidler og høstet afgrøde skal registreres i en logbog for hver enkelt mark. For gødning skal dato for udbringning, gødningstype, status og mængde (tons) fremgå. For plantebeskyttelsesmidler skrives dato, navn, metode og årsag til anvendelsen. Ved høst oplyses afgrøde, høstmåned, en skønnet mængde og økologisk status. F.eks. skal hvert slået græs registreres med et skønnet udbytte.

- Dokumentation for modtaget/afsat gødning skal også altid findes på bedriften (skema B1).

SKEL OG ADSKILLELSE AF PRODUKTER

- Der skal være tydelige fysiske skel mellem økologiske og ikke-økologiske arealer, således at der ikke kan ske sammenblanding eller forurening af afgrøder.
- Maskiner og udstyr, der bliver brugt til ikke-økologiske afgrøder, skal rengøres inden brug i en økologisk afgrøde. Der skal redegøres for relevante rengøringsprocedurer ved kontrol.

Find flere oplysninger om økologisk planteproduktion

- icoel.dk
- LandbrugsInfo.dk

KONTAKT

Birgit Ingvorsen

Innovationscenter for Økologisk Landbrug

+45 23 74 37 98
biin@icoel.dk

Sven Hermansen

Innovationscenter for Økologisk Landbrug

+45 29 31 46 43
sher@icoel.dk

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug